

JONES, ROWLAND (1722 - 1774), ieithydd

Enw: Rowland Jones
Dyddiad geni: 1722
Dyddiad marw: 1774
Plentyn: Rowland Jones
Rhiant: John Williams
Rhyw: Gwryw
Galwedigaeth: ieithydd
Maes gweithgaredd: Ysgolheictod ac Ieithoedd
Awdur: William Rowlands

bedyddiwyd ef yn Llannor yn 1722; mab John Williams, Bachellyn, plwyf Llanbedrog, Sir Gaernarfon, amaethwr cefnog a chyfreithiwr galluog, a gadwai ei swyddfa yn Bachellyn. Tybir i'r mab dderbyn ei addysg fore yn ardal Llannor ac wedyn yn ysgol Botwnnog, a'i ddwyn i fyny'n gyfreithiwr yn swyddfa ei dad. Yn gynnar ar ei oes, symudodd i Lundain, ac yno bu'n ymarfer fel cyfreithiwr am rai blynyddoedd a dyfod yn aelod o'r Inner Temple. Yno hefyd priododd foneddiges gyfoethog, a bu iddynt dri o blant - dwy ferch ac un mab. Trwy etifeddu tiroedd ei dad, a thrwy briodas, daeth Rowland Jones yn gyfoethog iawn ac yn berchen stad y Weirglodd Fawr (Broom Hall) ym mhlwyf Abererch, Sir Gaernarfon. Bu ei fab yntau, Rowland Jones, farw yn ddiabod 2 Rhagfyr 1856, a daeth yr etifeddiaeth yn eiddo i'w nai, William Jones, Ysgubor Hen, Eifionydd. Yn 1859 bu cyngaws yn y ganghellys er ceisio gwrthbrofi hawl teulu William Jones i etifeddiaeth Broom Hall; ceisiwyd profi mai mab i William Jones, Crugan, ger Llanbedrog, ydoedd Rowland Jones, ac nid mab i John Williams, Bachellyn.

Yn ei ddydd, ystyrir Rowland Jones yn ysgolhaig mawr ac yn ieithydd o fri. Yr oedd yn bur hyddysg mewn ieithoedd, yn enwedig Lladin a Groeg, ac ysgrifennodd amryw lyfrau ar ieitheg. Yn ei lyfr *The Origin of Language and Nations*, 1764, ffurfiodd ddamcaniaeth ynglyn â tharddiad geiriau, a daliol y gellid tarddu geiriau o fân wreiddiau unsillafog, ac mai'r iaith Geltig oedd yr iaith gyntefig; yn ei eiriadur y mae'n olrhain tarddiad geiriau Saesneg, Lladin, Groeg, a Chymraeg i'r un ffynhonnell Geltig. Bu ganddo ddylanwad mawr ar ddamcaniaethau ieithyddol Dr. **William Owen Pughe**, yn enwedig ar eiriadur hwnnw, a chredir mai geiriadur Rowland Jones ydoedd sail geiriadur Cymraeg **Pughe**.

Cyhoeddodd y llyfrau a ganlyn yn ymwneud ag ieitheg: (1) *The Origin of Languages and Nations. Hieroglyphically, Etymologically, and Topographically defined and fixed, after the Method of an English, Celtic, Greek, Latin, English Lexicon*, 1764. (2) *Hieroglyphic: or a Grammatical Introduction to an Universal Hieroglyphic Language, consisting of English signs and voices ...*, 1768. (3) *The Philosophy of words in two dialogues between the Author and Crito*, 1769. (4) *The Circles of Gomer, or, an Essay towards an Investigation and Introduction of the English as an Universal Language ...*, 1771. (5) *The 10 Triads; or the Tenth Muse, wherein the origin, nature, and connection of the Sacred Symbols, Sounds, Words, Ideas are discovered*, 1773. Bu farw tua diwedd 1774.

Awdur

William Rowlands

Ffynonellau

Enwogion Sir Gaernarfon (1922), 207-9

T. R. Roberts, *Eminent Welshmen: a short biographical dictionary of Welshmen... from the earliest times to the present* (1908)

Y Brython, I, i, 20

W. Rowlands, *Llyfryddiaeth y Cymry* (Llanidloes 1869)

Bye-Gones, relating to Wales and the Border Counties, 1897, 68

Y Drych, 23 Mai 1857

Yr Herald Cymraeg, 1856-7

Baner ac Amserau Cymru, 1 Ebrill 1857

J. E. Griffith, *Pedigrees of Anglesey and Carnarvonshire Families* (1914), 331

Oxford Dictionary of National Biography

Dolenni Ychwanegol

VIAF: 46979097

Wikidata: Q7372152

Dyddiad cyhoeddi: 1953

Hawlfraint Erthygl: <http://rightsstatements.org/page/InC/1.0/>

Preifatrwydd a Chwcis
Hawlfraint
Y Prosiect
Cymorth
Cysylltu

LGC
NLW

LLYFRGEL
THE NATION

Yn ddiwydwr
Llywodraeth Cymru
Sponsored by
Welsh Government